

18. 11. 2024

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Souběh insolvenčního a exekučního řízení

Insolvenční řízení je zvláštním druhem civilního procesu, jenž slouží k řešení úpadku či hrozícího úpadku dlužníka nikoli k prosazování individuálních zájmů věřitelů.[1] Úpadek nebo hrozící úpadek má být v insolvenčním řízení řešen některým ze způsobů, který stanovuje insolvenční zákon, tak aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů.[2]

Naproti tomu exekuční řízení sleduje zájem na uspokojení pohledávky pouze konkrétního věřitele, který podal exekuční návrh na základě vykonatelného exekučního titulu a má v exekučním řízení postavení oprávněného. V exekuci jsou tedy pohledávky věřitelů uspokojovány postupně dle pořadí nařízených exekucí a pořadí exekučních příkazů postihujících jednotlivé majetkové hodnoty dlužníka.[3] Pravidla pro případ souběhu více exekucí jsou zakotvena v zákoně č. [119/2001](#) Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí.

Nicméně i v rámci exekučního řízení však může dojít k uspokojení více věřitelů povinného, provádí-li se exekuce prodejem jeho movitých či nemovitých věcí. Věřitelé mohou za zákonem stanovených podmínek přihlásit své pohledávky vůči povinnému do konání prvního dražebního jednání a výtěžek získaný dražbou pak bude rozdělen mezi oprávněného a řádně přihlášené věřitele dle zákonem stanoveného pořadí viz § ustanovení § 337c zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu.[4]

Z výše uvedeného vyplývá, že insolvenční a exekuční řízení si kladou jiný cíl. V rámci exekučního řízení je sledován individuální zájem věřitele k uspokojení své pohledávky, zatímco v rámci insolvenčního řízení je cílem poměrné uspokojení všech po právu přihlášených věřitelů. Kromě rozdílů spočívajících v uspokojování pohledávek jsou dalšími rozdíly např. používání odlišné terminologie, v možnostech podání návrhu na zahájení řízení, v možnosti mnohosti řízení. [5]

Mnohost exekucí vedených na jednoho povinného, špatná ekonomická situace povinných nebo také úmyslné odvracení úkonů soudního exekutora, to jsou hlavní důvody toho, že poslední dobou dochází k intenzivnímu souběhu exekučního a insolvenčního řízení. [6]

Z právní úpravy obsažené v zákoně č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) a v zákoně č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ale také z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2012, sp. zn. 29 NSČR 38/2010, vyplývá, že insolvenční řízení není dalším vedle vykonávacího či exekučního řízení s ohledem na odlišný způsob uspokojení pohledávek věřitelů, který je zakotven ustanovení § 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Vzájemný vztah insolvenčního a exekučního řízení je upraven konkrétně v ustanovení § 46 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a v ustanovení § 109 a § 140e zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Z ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) vyplývá, že „výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést. Pro pohledávky za majetkovou podstatou (§ 168) a pohledávky jim na roveň postavené (§ 169) však lze provést nebo vést výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala

majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka, na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5 a s omezeními tímto rozhodnutím založenými. Není-li dále stanoveno jinak, výkon rozhodnutí nebo exekuce se i nadále nařizuje nebo zahajuje a provádí proti povinnému."

Rozhodne-li soud o úpadku dlužníka ve smyslu ustanovení § 140e odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) „nelze nařídit nebo zahájit výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty; to neplatí pro nařízení nebo zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5."

Účinky zahájení insolvenčního řízení dopadají na exekuční řízení zveřejněním vyhlášky dle ustanovení § 109 odst. 4 zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) a tímto ustanovením § 109 odst. 1 písm. c) zakotvený zákaz provedení exekuce postihující majetek, jehož výlučným vlastníkem je dlužník anebo majetek spadající do majetkové podstaty. Tuto skutečnost potvrzuje i rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 7. 2017, sp. zn. 29 Cdo 3108/2015, ze kterého vyplývá, že účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek dlužníka (dlužníků) nastávají až okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku (nikoli dříve). Okamžik, kdy nastávají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek dlužníka (dlužníků), nelze zaměňovat s vlastním zahájením insolvenčního řízení; insolvenční řízení je totiž (jak dříve zmíněno) zahájeno již „dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu.

Ve smyslu ustanovení § 109 odst. 6 zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) má insolvenční soud pravomoc zasahovat do zahájeného exekučního řízení. „pozastavit vykonatelnost nebo odložit právní moc rozhodnutí nebo opatření přijatých při provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce v rozporu s omezením podle odstavce 1 písm. c); může také zakázat přijetí rozhodnutí nebo opatření připravovaných při provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce v rozporu s omezením podle odstavce 1 písm. c)."

V rámci souběhu těchto dvou typů řízení má významnou funkci rozhodnutí o úpadku, a to s ohledem na zákaz zahajování nových exekucí, který je zakotven již ve zmiňovaném ustanovení § 140e zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Dojde-li k porušení tohoto zákazu uplatní se výše uvedené ustanovení § 109 odst. 6 zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Zveřejněním rozhodnutí o úpadku v insolvenčním rejstříku tedy nastává po dobu trvání insolvenčního řízení (účinků rozhodnutí o úpadku) „stopstav“ pro nová (vykonávací) exekuční řízení s tím, že nadále platí, že ani dosavadní vykonávací (exekuční) řízení nelze provést.“ [7] Z pohledu řízení exekučního představuje rozhodnutí o úpadku se svými účinky překážku pro podání exekučního návrhu, jež nelze odstranit. Pokud by i přesto byl takový návrh oprávněným podán, bude na základě § 43a odst. 6 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) odmítnut.[8]

V následujících odstavcích autor tohoto článku přiblíží čtenáři vztah exekučního řízení a jednotlivých způsobů řešení úpadku.

Právní rámec souběhu exekuce a konkursu vychází z obecných ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) a § 140e zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) a specifických ustanovení § 266 odst. 1 písm. h) a navazujícího ustanovení § 267 zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Prohlášením konkursu nedochází k přerušování exekučního řízení, v němž zůstává dlužník účastníkem i během trvání konkursu. Pokud dlužník v exekuci vystupoval jako oprávněný, stává se jím automaticky insolvenční

správce, který tak může okamžitě začít vymáhat dlužníkovy pohledávky, jelikož je jediný oprávněný podat exekuční návrh. Tento postup nenarušuje účinky podle ustanovení § 140e zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). V případě, že konkurs neuspokojí všechny věřitele a právní subjekt nezaniká, je možné v exekuci pokračovat po zrušení konkursu. Výjimku představuje situace „dojde-li v důsledku zrušení konkursu podle § 308 odst. 1 písm. c) a d) ke zrušení a zániku dlužníka, který je právnickou osobou, bez právního nástupce podle zvláštního právního předpisu, neuspokojené pohledávky nebo jejich neuspokojené části zanikají, pokud nebudou uspokojeny ze zajištění.“[\[9\]](#)

Reorganizace představuje způsob řešení úpadku dlužníka, který je podnikatelem a reorganizace se týká jeho podniku. Reorganizace probíhá na základě soudem schváleného reorganizačního plánu, jehož plnění je průběžně ze strany věřitelů. [\[10\]](#) Pro exekuční řízení je zásadní, že účinky dle § 109 odst. 1 písm. c) a § 140e odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) odpadají pro pohledávky zahrnuté v účinném reorganizačním plánu, přičemž k této změně dochází právní mocí rozhodnutí o jeho schválení. Reorganizační plán je účinný, jakmile rozhodnutí o jeho schválení nabylo právní moci, nebyla-li reorganizačním plánem jeho účinnost odložena na pozdější dobu nebo nerozhodl-li o jeho pozdější účinnosti insolvenční soud. [\[11\]](#)

Schválený plán je exekučním titulem, na jehož základě lze nařídít exekuci pro vymožení restrukturalizované pohledávky, pokud insolvenční soud pravomocně potvrdí její existenci, a to i pokud dlužníkovu závazek převzala třetí osoba, neboť dle ustanovení § 360 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) platí, že „po účinnosti reorganizačního plánu lze proti dlužníku nařídít a provést výkon rozhodnutí nebo exekuci k vymožení pohledávky, stanovené reorganizačním plánem. Byla-li však tato pohledávka popřena, lze výkon rozhodnutí nebo exekuci vést pouze v případě právní moci rozhodnutí insolvenčního soudu o zjištění této pohledávky; toto rozhodnutí musí být k návrhu přiloženo.“ [\[12\]](#) Tato úprava se považuje za speciální vůči ustanovení § 140e zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Účinností reorganizačního plánu zanikají práva třetích osob k majetku, který náleží do majetkové podstaty, a tato práva vznikají osobám uvedeným v reorganizačním plánu za podmínek v něm stanovených, není-li v tomto zákoně nebo v reorganizačním plánu stanoveno jinak. To platí i pro majetek, který podle reorganizačního plánu má připadnout osobě odlišné od dlužníka. Právo třetích osob na vyloučení věci nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty tím není dotčeno.[\[13\]](#) Zánik práv věřitelů a třetích osob, která jsou nahrazena právy zahrnutými v reorganizačním plánu, potvrzuje i ustálená judikatura Nejvyššího soudu např. v rozhodnutí ze dne 24. 10. 2018, č. j. 29 Cdo 4272/2016, ze dne 27. 10. 2015, č. j. 29 Cdo 2451/2013.

Oddlužení, nejčastější způsob řešení úpadku, lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. I přes účinky schváleného oddlužení lze za určitých podmínek exekuci nařídít či provést, avšak pouze na nové dluhy, tedy na dluhy, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení, a na majetek, který není zahrnut do oddlužení. V případě oddlužení zpeněžením majetku se exekuce vztahuje jen na majetek získaný po účinnosti oddlužení v souladu s ustanovením § 408 odst. 2 zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), zatímco při splátkovém kalendáři lze exekucí postihnout Majetek, který dlužník získá poté, co nastanou účinky schválení oddlužení, z té části příjmů, která nepodléhá oddlužení, nenáleží do majetkové podstaty. Výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala takový majetek, lze za trvání oddlužení nařídít nebo zahájit a provést jen pro pohledávky, které nemají být uspokojeny při oddlužení a současně které vzniknou poté, co nastanou účinky schválení oddlužení. [\[14\]](#) Dlužník má povinnost nezavazovat se k novým závazkům, které by nemohl splnit, jinak hrozí zrušení oddlužení, tato dlužníková povinnost vyplývá z ustanovení § 412 odst. 1 písm. g) zákona č. [182/2006](#) Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Exekuce zahájené před schválením oddlužení nejsou automaticky zastaveny a soudní exekutor není

povinen tyto exekuce aktivně vyhledávat ani rušit, přesto by měl na návrh dlužníka postupovat podle § 55 odst. 4 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)[\[15\]](#) a řízení zastavit se souhlasem oprávněného. Pokud dlužník splní podmínky oddlužení, insolvenční soud dlužníka „osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Osvobození podle věty první se nevztahuje na pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku.“[\[16\]](#) Pohledávky věřitelů, jichž se osvobození týká, nezanikají, jen jejich splnění nelze po dlužníku pro přiznané osvobození vymoci, dlužník nemá povinnost je plnit (stávají se naturální obligací). [\[17\]](#)

JUDr. David Řezníček, LL.M., Ph.D.,
advokát

Mgr. Tereza Randlová

REZNICEK & CO.

[Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář](#)

Krajinská 281/44
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247
e-mail: reznicek@reznicek.com

[\[1\]](#) Usnesení nejvyššího soudu ze dne 12.12.2003 sp, zn. 29 NSCR 113/2013

[\[2\]](#) § 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

[\[3\]](#) MORKESOVÁ, Eliška. Střet insolvence a exekuce. Komorní listy 2/2018, s. 9.

[\[4\]](#) MORKESOVÁ, Eliška. Střet insolvence a exekuce. Komorní listy 2/2018, s. 9.

[\[5\]](#) HRUŠKOVÁ, Zuzana. Seriál o insolvenčních: Rozdíly mezi insolvenčním a exekučním řízením. Online. Právo 21. 2020. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/serial-o-insolvencich-rozdily-mez-insolvenčním-a-exekucním-řízením.a>

[\[6\]](#) WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. Soudní exekuce. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 9788076761148

[7] SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H. a kol. Insolvenční zákon. Komentář. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, § 140e.

[8] SPRINZ, P., JIRMÁSEK, T., ŘEHÁČEK, O., VRBA, M., ZOUBEK, H. a kol. Insolvenční zákon. Komentář. 1. vydání (4. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, § 140e.

[9] § 311 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

[10] § 316 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

[11] § 352 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

[12] § 360 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

[13] § 356 odst. 2 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

[14] § 409 odst. 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

[15] O zastavení exekuce rozhodne exekutor i bez návrhu, souhlasí-li se zastavením oprávněný. Nesouhlasí-li oprávněný, požádá exekutor o zastavení exekuce soud, který při rozhodování postupuje podle odstavce 5. (§ 55 odst. 4 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád))

[16] § 414 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

[17] (Maršíková Jolana, Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, Leges, 01.03.2014 [cit. 26.08.2024] Převzato z CODEXIS®, doplňku LIBERIS®)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241](#)

odst. 5 písm. b) insolvenčního zákona

- K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení
- K (ne)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy
- Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou
- Preventivní restrukturalizace
- Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?